

ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΦΕΣΕΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ - Κραφές ηλεκτρονικό αντίγραφο, το οποίο θεωρήθηκε για τη νόμιμη απαιτούμενη σήμανση και έκδοσή του, με προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή. Αθήνα, 2024.01.03 09:07:56 EET, Η Γραμματέας: ΧΕΝΙ ΔΙΜΟΠΟΥΛΟΥ

Αριθμός Απόφασης: **12928 /2023**
ΤΟ ΜΟΝΟΜΕΛΕΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Συγκροτήθηκε από την Δικαστή Ελένη Τσιάνου, Πρωτοδίκη, την οποία όρισε ο Πρόεδρος του Τριμελούς Συμβουλίου Διοίκησης του Πρωτοδικείου και τον Γραμματέα Δημήτριο Μπασέτα.

Συνεδρίασε δημόσια, στο ακροατήριό του, στις 28 Απριλίου 2023, για να δικάσει την υπόθεση:

ΤΩΝ ΕΚΚΑΛΟΥΝΤΩΝ: [Redacted]

[Redacted] οι οποίοι παραστάθηκαν, δυνάμει δήλωσης των άρθρων 242 § 2 σε συνδυασμό με 524 § 1 ΚΠολΔ, δια της πληρεξούσιας δικηγόρου τους Κουφογιάννη Δήμητρας (ΑΜ ΔΣΑ 023607) για λογαριασμό της δικηγορικής εταιρείας «Κουφογιάννη Ε. Δήμητρα & Συνεργάτες» με ΑΜ 080686.

ΤΗΣ ΕΦΕΣΙΒΛΗΤΗΣ: Ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΕ» που εδρεύει στο Μαρούσι Αττικής (Λεωφ. Κηφισίας 99), με ΑΦΜ 094019245, όπως εκπροσωπείται κατά το νόμο, η οποία παραστάθηκε στο ακροατήριο δυνάμει δήλωσης των άρθρων 242 § 2 και 524 § 1 ΚΠολΔ, δια του πληρεξούσιου δικηγόρου της Παναγιώτη Ηλιοπιερέα- Πιερράκου (ΑΜ ΔΣΑ 021847).

Οι εκκαλούντες άσκησαν ενώπιον του Ειρηνοδικείου Αμαρουσίου την από 7-12-2016, με αριθμό κατάθεσης 3792/411/2016, αγωγή τους και ζήτησαν να γίνει δεκτή. Το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, με τη με αριθμό 156/2018 οριστική απόφασή του απέρριψε την αγωγή. Κατά της πιο πάνω απόφασης οι ενάγοντες και ήδη εκκαλούντες άσκησαν την από 07-05-2020 έφεσή τους, που κατατέθηκε στη Γραμματεία του πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου,

με αριθμό κατάθεσης 2154/125/2020 και μετά την κατάθεση αντιγράφου της στη Γραμματεία του παρόντος Δικαστηρίου, έλαβε αριθμό κατάθεσης 35505/2035/2020, προσδιορίσθηκε για να συζητηθεί κατά τη δικάσιμο που αναφέρεται στην αρχή της παρούσας και γράφηκε στο πινάκιο.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, οι πληρεξούσιοι δικηγόροι των διαδίκων δεν παραστάθηκαν, αλλά κατόπιν δήλωσής τους, κατ' αρ. 242 § 2 και 524 § 1 ΚΠολΔ, προκατέθεσαν προτάσεις και ζήτησαν να γίνουν δεκτοί οι περιεχόμενοι σε αυτές ισχυρισμοί τους.

**ΑΦΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣΕ ΤΗ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ
ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ**

Η κρινόμενη έφεση κατά της υπ' αριθ. 156/2018 οριστικής απόφασης του Ειρηνοδικείου Αμαρουσίου, που εκδόθηκε αντιμωλία των διαδίκων κατά την ειδική διαδικασία των περιουσιακών διαφορών (εργατικές διαφορές 591, 614 περ. 3, 621 - 622 ΚΠολΔ), έχει ασκηθεί σύμφωνα με τις νόμιμες διατυπώσεις και είναι εμπρόθεσμη, καθώς ασκήθηκε πριν από την παρέλευση δύο (2) ετών από τη δημοσίευση της εκκαλουμένης (βλ. εκκαλούμενη απόφαση, στο τέλος της οποίας αναγράφεται ως ημερομηνία δημοσίευσής της η 6-07-2018, σε συνδυασμό με την έκθεση κατάθεσης δικογράφου της κρινόμενης έφεσης, όπου αναγράφεται ως ημερομηνία κατάθεσής της στο πρωτοβάθμιο Δικαστήριο η 1-6-2020) (άρθρα 495, 511, 513 § 1, 516 § 1, 517, 518 § 2 ΚΠολΔ), ενώ από τα προσκομιζόμενα έγγραφα δεν προκύπτει, ούτε άλλωστε οι διάδικοι επικαλούνται επίδοση της προσβαλλόμενης απόφασης. Εξάλλου, φέρεται παραδεκτά προς συζήτηση ενώπιον του αρμόδιου καθ' ύλην και κατά τόπο παρόντος Δικαστηρίου (άρθρο 17Α ΚΠολΔ), ενώ για το παραδεκτό της δεν απαιτείται η κατάθεση παραβόλου, δυνάμει της διάταξης του αρ. 495 § 3 εδ. τελ. ΚΠολΔ, ενόψει του ότι πρόκειται για εργατική διαφορά των αρ. 663επ. ΚΠολΔ (όπως ίσχυαν πριν την τροποποίηση του ΚΠολΔ με τον ν. 4335/2015). Πρέπει επομένως η υπό κρίση έφεση να γίνει τυπικά δεκτή (άρθρο 532 ΚΠολΔ) και να ερευνηθεί περαιτέρω κατά την ίδια διαδικασία ως προς το παραδεκτό και βάσιμο των λόγων της (άρθρο 533 § 1 ΚΠολΔ).

Με την από 7-12-2016 αγωγή τους οι ενάγοντες και ήδη εκκαλούντες ισχυρίζονταν ότι προσελήφθησαν από την εναγομένη και ήδη εφεσίβλητη το έτος 1978 και 1986 αντίστοιχα με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου ο καθένας και ότι προσέφεραν σε αυτήν τις υπηρεσίες τους ως υπάλληλοι. Ότι κατά το χρονικό διάστημα από 01/01/2011 έως 31/12/2013, απασχολήθηκαν αποκλειστικά και κατά πλήρες ωράριο μπροστά σε οθόνη οπτικής απεικόνισης, χωρίς η εναγομένη και ήδη εφεσίβλητη να τους χορηγεί ένα δεκαπεντάλεπτο διάλειμμα ανά δίωρο, το οποίο είναι επιβεβλημένο για την

ανάκτηση των σωματικών και πνευματικών δυνάμεων των εργαζομένων. Ότι απασχολήθηκαν 45 λεπτά ημερησίως πέραν του νομίμου ωραρίου εργασίας τους, δηλαδή πραγματοποίησαν, κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα, 181 ώρες υπερωριακής εργασίας, χωρίς η εναγομένη να τους καταβάλει τη νόμιμη αποζημίωση γι' αυτές. Με βάση το ιστορικό αυτό, οι ενάγοντες, ζητούσαν να υποχρεωθεί η εναγομένη να τους καταβάλει το συνολικό ποσό των 15.141,24 ευρώ για τον πρώτο εξ αυτών και το συνολικό ποσό των 13.828,58 ευρώ για την δεύτερη εξ αυτών, κατά την κύρια βάση της αγωγής από τη σύμβαση εργασίας και επικουρικός κατά τις διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού, με τον νόμιμο τόκο από το τέλος του κάθε έτους που κάθε επιμέρους κονδύλιο κατέστη ληξιπρόθεσμο και απαιτητό και να καταδικαστεί αυτή στη δικαστική τους δαπάνη. Το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο με την εκκαλουμένη απόφαση, αφού έκρινε αυτή ορισμένη και νόμιμη, εκτός από την επικουρική της βάση, που επιχειρήθηκε να στηριχθεί στις διατάξεις του αδικαιολόγητου πλουτισμού, στη συνέχεια την απέρριψε ως ουσιαστικά αβάσιμη, καταδικάζοντας τους ενάγοντες στα δικαστικά έξοδα της εναγομένης. Κατά της ως άνω απόφασης παραπονούνται οι ενάγοντες και ήδη εκκαλούντες, με την κρινόμενη έφεση, για τον μοναδικό λόγο που διαλαμβάνεται σε αυτή και ανάγεται σε κακή εκτίμηση των αποδείξεων και ζητούν την παραδοχή της, προκειμένου να γίνει δεκτή στο σύνολό της η αγωγή τους.

I. Με το άρθρο 1 παρ.1 και 2 του ΠΔ 398/1994 («Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας κατά την εργασία με οθόνες οπτικής απεικόνισης, σε συμμόρφωση με την οδηγία του Συμβουλίου 90/270/ΕΟΚ») ορίζεται, ότι το διάταγμα αυτό καθορίζει τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας κατά την εργασία με οθόνες οπτικής απεικόνισης, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 2, ότι οι διατάξεις του εφαρμόζονται σε όλες τις επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, ανεξαρτήτως κλάδου οικονομικής δραστηριότητας, στον οποίο κατατάσσονται, επιπλέον των γενικών διατάξεων για την υγιεινή και την ασφάλεια της εργασίας που ισχύουν κάθε φορά. Αντίστοιχα, με το άρθρο 1 παρ. 1 και 2 της ως άνω οδηγίας ορίζεται ότι η οδηγία αυτή καθορίζει τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας για την εργασία σε εξοπλισμό με οθόνη οπτικής απεικόνισης, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 2 και ότι οι διατάξεις της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ εφαρμόζονται πλήρως σε ολόκληρο τον τομέα που αναφέρεται στην παρ. 1 με την επιφύλαξη των δεσμευτικότερων ή και πιο ειδικών διατάξεων που περιέχει η οδηγία. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 2 αριθ. 3 του διατάγματος και για τους σκοπούς αυτού, νοείται ως (α) οθόνη οπτικής απεικόνισης κάθε αλφαριθμητική ή γραφική οθόνη που αποτελεί τμήμα εξοπλισμού επεξεργασίας, αναπαραγωγής ή οπτικής παρουσίας στοιχείων ανεξάρτητα από την χρησιμοποιούμενη μέθοδο και (β) εργαζόμενος κάθε πρόσωπο που απασχολείται από έναν εργοδότη με σχέση εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ασκούμενων και των

μαθητευομένων, ο οποίος χρησιμοποιεί τακτικά και κατά ένα μη αμελητέο τμήμα της κανονικής του εργασίας οθόνη οπτικής απεικόνισης. Με το άρθρο 7 της Οδηγίας αυτής ορίζεται ως ελάχιστη προδιαγραφή ασφαλείας και υγείας για την εργασία αυτή ότι ο εργοδότης υποχρεούται να σχεδιάζει τη δραστηριότητα του εργαζομένου, κατά τρόπο ώστε η καθημερινή εργασία σε οθόνη να διακόπτεται περιοδικά με διαλείμματα ή αλλαγές δραστηριότητας που θα περιορίζουν τον φόρτο εργασίας στην οθόνη. Η πρόβλεψη αυτή της Οδηγίας δεν αφορά σε ημερήσια άδεια, όπως αναφέρεται ειδικά στον όρο 27 της από 07/03/1990 Ε.Σ.Σ.Ε., αλλά σε ολιγόλεπτες ενδιάμεσες διακοπές της ημερήσιας εργασίας, οι οποίες μάλιστα προβλέπονται εναλλακτικά, μπορούν δηλαδή να υποκαθίστανται από αντίστοιχες ενδιάμεσες αλλαγές της δραστηριότητας του εργαζομένου σε άλλες, εκτός οθόνης, εργασίες. Αντίστοιχα, με το άρθρο 8 παρ. 1 του ως άνω ΠΔ 398/1994 και για την εφαρμογή της προαναφερθείσης διάταξης του άρθρου 7 της Οδηγίας ορίζεται (μεταξύ άλλων): «α) ότι το παρόν Π.Δ. καθορίζει τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφαλείας και υγείας, κατά την εργασία με οθόνες οπτικής απεικόνισης, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 2. Οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται επί πλέον των γενικών διατάξεων για την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, που ισχύουν κάθε φορά, β) οι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται σε όλες τις επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, ανεξαρτήτως κλάδου οικονομικής δραστηριότητας, γ) για τους σκοπούς του παρόντος, νοείται ως οθόνη οπτικής απεικόνισης κάθε αλφαριθμητική ή γραφική οθόνη, που αποτελεί τμήμα εξοπλισμού, επεξεργασίας, αναπαραγωγής ή οπτικής παρουσίασης στοιχείων, ανεξάρτητα από την χρησιμοποιούμενη μέθοδο, δ) ο εργοδότης υποχρεούται να σχεδιάζει την δραστηριότητα του εργαζομένου κατά τρόπον ώστε η καθημερινή εργασία σε οθόνες οπτικής απεικόνισης να διακόπτεται περιοδικά με διαλείμματα ή αλλαγές δραστηριότητας, που θα περιορίζουν τον φόρτο εργασίας στην οθόνη οπτικής απεικόνισης σύμφωνα με το παράρτημα Ι του άρθρου 11» (που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του διατάγματος) και στο άρθρο 4 αυτού ορίζεται αναλυτικότερα ότι: «4.1. Εφόσον δεν είναι εφικτό να οργανώνεται η εργασία με τέτοιο τρόπο ώστε φυσιολογικά να μπορεί ο εργαζόμενος να την εναλλάσσει με άλλες μορφές εργασίας, είναι χρήσιμο να εξασφαλίζονται στον εργαζόμενο διαλείμματα εργασίας ανά δίωρο, ανάλογα με το είδος της εργασίας. Σε καμιά περίπτωση τα διαλείμματα αυτά δεν πρέπει να συσσωρεύονται. 4.2. Ο χρόνος απομάκρυνσης του εργαζομένου από τη θέση εργασίας με οθόνες οπτικής απεικόνισης (είτε για διάλειμμα εργασίας είτε για αλλαγή δραστηριότητας) μπορεί να είναι έως 15 λεπτά ανά δίωρο». Από τις παραπάνω διατάξεις του ΠΔ 398/1994 και της οδηγίας 90/270/ΕΟΚ, που μεταφέρθηκε με αυτό στην εσωτερική έννομη τάξη, συνάγεται σαφώς, ότι με αυτές προβλέπεται ως ελάχιστη προδιαγραφή ασφαλείας και υγείας κατά την εργασία με οθόνες οπτικής απεικόνισης η διακοπή της εργασίας αυτής είτε με αλλαγή δραστηριότητας του εργαζομένου, και μάλιστα κατά κύριο

λόγο και πρωταρχικά, είτε εναλλακτικά, εφόσον δηλαδή δεν είναι εφικτή η αλλαγή αυτή, με διαλείμματα, σε κάθε δε περίπτωση ο χρόνος απομάκρυνσης του εργαζομένου από την θέση εργασίας με οθόνες οπτικής απεικόνισης μπορεί να είναι έως 15 λεπτά ανά δώρο. Ειδικότερα, τα προβλεπόμενα ως άνω διαλείμματα διαφέρουν κατά την φύση και τον σκοπό τους από την ανά δίμηνο ημερήσια άδεια, που προβλέπουν οι Ε.Σ.Σ.Ε., και επομένως δεν έχουν σχέση με αυτήν, η διαφοροποίηση δε αυτή προκύπτει και από το γεγονός ότι αποκλείεται ρητά η συσσώρευση των διαλειμμάτων αυτών, απαγορεύεται δηλαδή ο συνυπολογισμός τους ώστε να αποτελέσουν χρονικά ημερήσια άδεια. Από τα παραπάνω είναι φανερό ότι, ως ελάχιστη προδιαγραφή ασφαλείας και υγείας όλων αδιακρίτως των εργαζομένων με οθόνες οπτικής απεικόνισης και προς αντιμετώπιση ειδικά των κινδύνων από την εργασία μπροστά σε τέτοιες οθόνες προβλέπεται μόνον είτε η αλλαγή δραστηριότητας (εργασία εκτός οθόνης) είτε η διακοπή της εργασίας αυτής με διαλείμματα, σε αμφότερες τις περιπτώσεις ανά δώρο ημερήσιας εργασίας και μέχρι 15 λεπτά, και όχι η χορήγηση αδειας μίας ημέρας (με αποδοχές) ανά δίμηνο. Και τούτο διότι το μέτρο αυτό και μόνο θεσπίζεται με τις προπαρατεθείσες διατάξεις του ΠΔ 398/1994 για την εφαρμογή των αντιστοίχων ρυθμίσεων της Οδηγίας 90/270/ΕΟΚ που αποτελεί την 5^η ειδική οδηγία της Οδηγίας 89/391/ΕΟΚ, η οποία συνιστά γενική οδηγία - πλαίσιο, ώστε ούτε από τις διατάξεις της τελευταίας και του ΠΔ 17/1996 που την μετέφερε στην ελληνική έννομη τάξη μπορεί να συναχθεί η καθιέρωση τέτοιας αδειας, αφού οι σχετικές προβλέψεις και ρυθμίσεις αυτής, ως οδηγίας πλαισίου, εξειδικεύθηκαν και περιορίστηκαν στην καθιέρωση υποχρέωσης αλλαγής δραστηριότητας ή της διακοπής της εργασίας με ολιγόλεπτα διαλείμματα κατά την διάρκεια της ημερήσιας εργασίας, η δε προβλεπόμενη από τον όρο 27 της από 07/03/1990 Ε.Σ.Σ.Ε. για τη «ρύθμιση διαφόρων θεμάτων προσωπικού του ΟΤΕ», που καταρτίστηκε μεταξύ ΟΤΕ και ΟΜΕ-ΟΤΕ, χορήγηση μίας ημέρας αδειας ανά δίμηνο στους εργαζομένους σε οθόνες οπτικής καταγραφής (απεικόνισης) αποτελεί πρόσθετη παροχή του εσωτερικού δικαίου, που αφορά ειδική κατηγορία εργαζομένων με συγκεκριμένες συνθήκες απασχόλησης. Ακολουθως, σύμφωνα με την 43/332/30.04.1990 ειδική εγκύκλιο του Τομέα Γενικών Εργατικών Θεμάτων του ΟΤΕ: «την άδεια αυτή δικαιούνται οι μισθωτοί που εργάζονται μπροστά σε οθόνες στις οποίες απεικονίζονται οπτικά τα δεδομένα (DATA) κάθε καταγραφής, που πρέπει να τύχει περαιτέρω επεξεργασίας, με τη μεσολάβηση των υπόψη μισθωτών, εφόσον η απασχόλησή τους είναι συνεχής και καλύπτει καθημερινά το μισό τουλάχιστον του ημερήσιου ωραρίου τους. Στους εργαζόμενους αυτούς θα χορηγείται μία ημέρα άδεια για κάθε δίμηνο συνεχούς απασχόλησής τους». Στη συνέχεια, σύμφωνα με τον όρο 28 της από 10/05/1996 Ε.Σ.Σ.Ε., επέκτεινε τη χορήγηση της επίμαχης αδειας στους εργαζομένους στα Υπεραστικά Κέντρα, Βλαβοληπτικά κέντρα και Κέντρα Εξυπηρέτησης του Πολίτη, τα οποία απέκτησαν

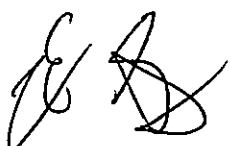
μηχανογραφική υποστήριξη το έτος 1996. Όμως, ο όρος 27 της από 07/03/1990 Ε.Σ.Σ.Ε., σε συνδυασμό με τις διατάξεις του ΠΔ 398/1994, δεν αφήνει κανένα περιθώριο αμφισβήτησης ή διευκρίνισης, ότι τόσο η ως άνω ημερήσια άδεια, όσο και τα επίμαχα διαλείμματα, πρέπει να δίδονται σε όλους τους εργαζομένους που εργάζονται μισθωτά σε οθόνες οπτικής καταγραφής, κατά το μισό τουλάχιστον του ωραρίου εργασίας τους (ΟΛΑΠ 31/2009 Χρ.ΙΔ 2010.2020, ΑΠ 1598/2012 ΤΝΠ Νόμος). Εξάλλου, εφόσον δεν έχουν καθορισθεί οι τεχνικές λεπτομέρειες χορήγησης του διαλείμματος αυτού και η διάρκειά του, με σχετική συλλογική ρύθμιση, δοθέντος ότι με το ως άνω ΠΔ 398/1994, που τυγχάνει εφαρμοστέο στους εργαζόμενους του ΟΤΕ, έχει καθορισθεί ως ανώτερο όριο το δεκαπεντάλεπτο ανά δίωρο, το χρονικό αυτό διάστημα λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό των όποιων μισθολογικών απαιτήσεων των εργαζομένων, με βάση την αρχή της εύνοιας υπέρ των εργαζομένων, που διαπνέει το εργατικό δίκαιο (ΑΠ 1598/2012 ΤΝΠ Νόμος). Το δε δεκαπεντάλεπτο διάλειμμα είναι αμειβόμενο, όπως η υποχρέωση καταβολής της αμοιβής αυτής προκύπτει από τις γενικές διατάξεις των άρθρων 648, 649, 653 και 659 ΑΚ, σύμφωνα με τις οποίες ο εργοδότης έχει υποχρέωση να καταβάλλει στον εργαζόμενο το συμφωνημένο ή συνηθισμένο μισθό, εφόσον ο εργαζόμενος παρέχει την εργασία του στον εργοδότη κατά τα ως άνω δεκαπεντάλεπτα μέσα στο νόμιμο ωράριο, με την αντίστοιχη ωφέλεια αυτού, ενώ, σύμφωνα με τον νόμο, θα έπρεπε να αναπαύεται, παρέχοντας, επομένως εργασία επιπλέον της από τον νόμο προβλεπόμενης (ΑΠ 1598/2012 ΤΝΠ Νόμος). Άλλωστε, τα καθοριζόμενα, με βάση τον Ειδικό Κανονισμό Ωρών Εργασίας του Προσωπικού ΟΤΕ με αποφάσεις του Διοικητή του ΟΤΕ, ευνοϊκότερα χρονικά όρια εργασίας, για το προσωπικό αυτού, δεν συνιστούν νόμιμα ανώτατα χρονικά όρια εργασίας, ώστε η πέρα από αυτά εργασία να είναι παράνομη υπερωριακή, αλλά αποτελούν (εφόσον έγιναν αποδεκτά από το προσωπικό, έστω και σιωπηρώς με την εφαρμογή τους) συμβατικά χρονικά όρια, τα οποία ισχύουν, εφόσον δεν καταργηθούν από τη Διοίκηση του ΟΤΕ (κατά το ρητώς επιφυλαχθέν σε αυτήν με τον ως άνω Κανονισμό δικαίωμα). Έτσι, η πέραν αυτών και μέχρι τα νόμιμα ανώτατα όρια, απασχόληση αμείβεται ως νόμιμη υπερωριακή εργασία (ΑΠ 837/2012 ΤΝΠ Ισοκράτης, ΑΠ 930/2006 ΤΝΠ Ισοκράτης).

II. Από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 421 και 424 ΚΠολΔ, όπως ίσχυαν πριν την τροποποίησή τους με το ν. 4842/2021 λόγω του χρόνου λήψης των παρακάτω αναφερόμενων ένορκων βεβαιώσεων αφού, άλλωστε δεν καταλαμβάνονται από τη μεταβατική διάταξη του άρθ. 116 παρ. 1 περ. β' του ως άνω νόμου, όπως διορθώθηκε με τη διάταξη του άρθ. 65 του ν. 4871/2021, διότι η συγκεκριμένη υπόθεση έχει ήδη συζητηθεί κι επομένως δεν είναι εκκρεμής), συνάγεται ότι η ένορκη βεβαίωση πρέπει να λαμβάνεται ενώπιον ειρηνοδίκη, συμβολαιογράφου ή προξένου με συγκεκριμένη τοπική αρμοδιότητα (αυτή της έδρας του Δικαστηρίου, κατοικίας ή διαμονής του μάρτυρα), προκειμένου να

αποτραπούν παρατηρηθείσες στο παρελθόν καταχρηστικές κλητεύσεις σε απομακρυσμένα ειρηνοδικεία ή συμβολαιογράφους άσχετους με τη δίκη ή τον μάρτυρα, προκειμένου να δυσχερανθεί η άσκηση του δικαιώματος του κλητευθέντος να παρασταθεί στη διαδικασία. Το άρθρο 424 ΚΠολΔ φαίνεται να επιβάλλει το ανυπόστατο και στις ένορκες βεβαιώσεις που ελήφθησαν ενώπιον τοπικά αναρμόδιου ειρηνοδίκη, συμβολαιογράφου ή προξένου. Ωστόσο, κατά την τελολογικά ορθότερη άποψη, τέτοιες ένορκες βεβαιώσεις δεν είναι αυτοδικαίως ανυπόστατες, αλλά κηρύσσονται άκυρες με δικαστική απόφαση κατόπιν απόδειξης δικονομικής βλάβης (άρθ. 159 αριθ. 3 ΚΠολΔ) από την πλευρά του κλητευόμενου αντιδίκου, διότι στον σκληρό πυρήνα των απαραίτητων στοιχείων του υποστατού της ένορκης βεβαίωσης ανήκει η λήψη της ενώπιον λειτουργικά αρμόδιου οργάνου (π.χ. λήψη από συμβολαιογράφο και όχι από ληξιαρχο) και όχι η λήψη ενώπιον τοπικά αρμόδιου. Εξάλλου, η αναρμοδιότητα δεν αποτελεί ούτε στο πλαίσιο της δίκης προϋπόθεση που συνεπάγεται απαράδεκτο της αγωγής, κατά μείζονα δε λόγο δεν μπορεί να συνεπάγεται απαράδεκτο αποδεικτικού μέσου. Απαιτείται λοιπόν μια συσταλτική ερμηνεία του άρθρου 424 ΚΠολΔ ως προς το προαναφερθέν ελάττωμα, που να συνάδει τόσο με τη θεωρία περί ακυρότητας των διαδικαστικών πράξεων όσο και με την αιτιολογική έκθεση του ν. 4335/2015 που δεν περιλαμβάνει ρητά στις ουσιώδεις διατυπώσεις την τοπική αναρμοδιότητα (βλ. ΕφΠειρ 283/2020, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ ΠολΠρΦλωρ 19/2019 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ ΜΠρΠειρ 484/2020, δημοσιευμένη στην ηλεκτρονική σελίδα του Πρωτοδικείου Πειραιά).

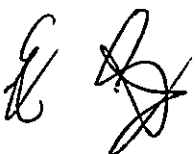
Στην προκείμενη περίπτωση, από την εκτίμηση των αποδεικτικών μέσων που προσκομίστηκαν νόμιμα με επίκληση στο πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, προσκομίζονται δε νόμιμα με επίκληση και πάλι στο παρόν δευτεροβάθμιο δικαστήριο, συγκεκριμένα δε απ' όλα γενικώς τα μετ' επικλήσεως προσκομιζόμενα από τους διαδίκους δημόσια και ιδιωτικά έγγραφα, άλλα από τα οποία λαμβάνονται υπόψη προς άμεση απόδειξη και άλλα (άρθρο 339 σε συνδυασμό με το άρθρο 395 του ΚΠολΔ) προς συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων, από την υπ' αριθμ/ 465/17-05-2018 ένορκη βεβαίωση της μάρτυρας Σταυρούλας Μπαράκου που δόθηκε ενώπιον του Ειρηνοδίκη Αμαρουσίου ύστερα από νομότυπη και εμπρόθεσμη κλήτευση των εναγόντων και ήδη εκκαλούντων να παραστούν κατά τη σύνταξή της (βλ. την υπ' αρ. 10625Δ/10-05-2018 έκθεση επίδοσης του δικαστικού επιμελητή του Εφετείου Αθηνών Κωνσταντίνου - Νικολάου Κατσιμίχα), την υπ' αρ. 6288/16-05-2018 ένορκη βεβαίωση της μάρτυρα Αρετής Κανάκη, κατοίκου Ηλιούπολης που δόθηκε ενώπιον της Ειρηνοδίκη Αθηνών την οποία προσκομίζει νόμιμα με επίκληση η δεύτερη ενάγουσα και ήδη εκκαλούσα, που συντάχθηκε στα πλαίσια της παρούσας δίκης, ύστερα από προηγούμενη νομότυπη και εμπρόθεσμη προ δύο (2) εργάσιμων ημερών από τη σύνταξη της κλήτευση του αντιδίκου της- εναγόμενης και ήδη εφεσίβλητης (βλ. την υπ' αρ. 3787 Ε/9-05-2018 έκθεση

επίδοσης της δικαστικής επιμελήτριας του Πρωτοδικείου Αθηνών Ελένης Καπότου) και την υπ' αρ. 3135/15-05-2018 ένορκη βεβαίωση του μάρτυρα Αθανάσιου Παπανικολάου, κατοίκου Περιστερίου, η οποία δόθηκε ενώπιον της συμβολαιογράφου Αθηνών Χρυσούλας Κωνσταντίνου Βαρακλιώτη, την οποία προσκομίζει νόμιμα με επίκληση ο πρώτος ενάγων και ήδη εκκαλών, που συντάχθηκε επίσης στα πλαίσια της παρούσας δίκης, ύστερα από προηγούμενη νομότυπη και εμπρόθεσμη προ δύο (2) εργάσιμων ημερών από τη σύνταξη της κλήτευση της αντιδίκου του- εναγόμενης - εφεσίβλητης (βλ. την υπ' αρ. 3787 Ε/9-05-2018 έκθεση επίδοσης της δικαστικής επιμελήτριας του Πρωτοδικείου Αθηνών Ελένης Καπότου), οι οποίες παρά το γεγονός ότι δόθηκαν ενώπιον αναρμόδιων τοπικά λειτουργών, δεν αποδεικνύεται ότι η εναγόμενη υπέστη δικονομική βλάβη από τη λήψη των ένορκων αυτών βεβαιώσεων καθώς το γεγονός ότι οι ως άνω ένορκες βεβαιώσεις δεν λήφθηκαν, όπως ορίζεται στο άρθρο 421 ΚΠολΔ, ενώπιον συμβολαιογράφου η Ειρηνοδίκη της έδρας του Δικαστηρίου ή της κατοικίας ή διαμονής των μαρτύρων, δεν τις καθιστά, σύμφωνα με το άρθρο 424 ΚΠολΔ, άνευ ετέρου, απαράδεκτες, σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν στην νομική σκέψη που προηγήθηκε, από την από 14-03-2023 ένορκη βεβαίωση του μάρτυρα Παπανικολάου Αθανάσιου, που δόθηκε ενώπιον της δικηγόρου Αθηνών Αγγελικής Κουμουτζή, η οποία απεστάλη ηλεκτρονικά στον δικηγορικό σύλλογο Αθηνών (βλ. την απόδειξη κατάθεσης ένορκης βεβαίωσης με αριθμό πρωτοκόλλου ΔΣΑ_ΕΒ_0024605-2023 (κατ' άρθρο 421 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 21 του Ν. 4842/2021), η οποία παραδεκτως προσάγεται ως νέο αποδεικτικό μέσο ενώπιον του παρόντος Δικαστηρίου, δεδομένου ότι δεν συντρέχει περίπτωση απαραδέκτου αυτής κατ' άρθρο 529 παρ. 2 ΚΠολΔ, καθώς και τις ομολογίες των διαδίκων, όπως αυτές διατυπώνονται στα δικόγραφα που κατέθεσαν στο πρωτοβάθμιο και το παρόν δευτεροβάθμιο δικαστήριο, σε συνδυασμό και με τα διδάγματα της κοινής πείρας, που λαμβάνονται υπόψη αυτεπαγγέλτως από το Δικαστήριο και χωρίς απόδειξη (άρθρο 336 παρ. 4 ΚΠολΔ), αποδεικνύονται τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Οι ενάγοντες και ήδη εκκαλούντες προσελήφθησαν από την εναγόμενη και ήδη εφεσίβλητη τα έτη 1978 και 1986 αντίστοιχα, με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου και προσέφεραν σε αυτήν τις υπηρεσίες τους ως υπάλληλοι μέχρι και την απόλυση τους την 31-12-2013 με το βαθμό Δ/Α. Απασχολήθηκαν ο μεν πρώτος ενάγων και ήδη εκκαλών κατά το χρονικό διάστημα από 1-1-2008 έως 31-12-2013 στο Τμήμα Διοικητικών Θεμάτων της Τεχνικής Περιφέρειας Αττικής (πρώην Τηλ Περιφέρειας Αττικής), η δε δεύτερη ενάγουσα και ήδη εκκαλούσα κατά το χρονικό διάστημα από 1-1-2011 έως 31-12-2013 στο Τμήμα Διαχείρισης Φορολογικών Θεμάτων και Ελέγχων της Υποδιεύθυνσης Φορολογίας. Οι εργασίες που εκτελούσαν αυτοί, κατά τη διάρκεια του ημερήσιου ωραρίου τους, των 7 ωρών και 40 λεπτών στο ανωτέρω Τμήμα, γίνονταν με τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή προστά σε οθόνη οπτικής απεικόνισης, η δε χρήση αυτού κάλυπτε σχεδόν το σύνολο του ωραρίου

εργασίας των εναγόντων ή, σε κάθε περίπτωση, ένα μη αμελητέο τμήμα της κανονικής τους εργασίας. Ειδικότερα, ο πρώτος ενάγων και ήδη εκκαλών, κατά το προαναφερόμενο χρονικό διάστημα, απασχολήθηκε ως διοικητικός υπάλληλος στο Τμήμα Διοικητικών Θεμάτων της Τεχνικής Περιφέρειας Αττικής και κύριο έργο της εργασίας του ήταν η διεκπεραίωση παραγγελιών από όλα τα τμήματα της τηλεπικοινωνιακής Περιφέρειας Αττικής. Η θέση εργασίας του περιλάμβανε ηλεκτρονικό υπολογιστή συνδεδεμένο με εκτυπωτή, τηλέφωνο, αναλόγιο και έγγραφα και απομακρυνόταν από εκεί μόνο όταν αυτό ήταν αναγκαίο ενώ εκ της φύσεως των εργασιών που εκτελούσε και δεδομένου ότι τα αρχεία της εναγομένης και ήδη εφεσίβλητης ήταν και παραμένουν μηχανογραφημένα, δεν ήταν δυνατό να γίνουν με κανέναν άλλο τρόπο, παρά μόνο ψηφιακά, μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή, δηλαδή μπροστά στην οθόνη. Συγκεκριμένα, μέσω πληροφοριακών προγραμμάτων, όπως είναι το «ERP» (Oracle και Logistics) καθώς και το Microsoft Office (Excel, Word) ήλεγχε, οργάνωνε και διεκπεραίωνε τόσο τις προμήθειες Η/Υ, εκτυπωτών, οθονών, μελανιών όσο και τις προμήθειες υλικών καθαριότητας. Περαιτέρω, στα πλαίσια των καθηκόντων του με την χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή ήλεγχε τις παρουσίες και τις απουσίες των απασχολούμενων φοιτητών, ήτοι πραγματοποιούσε ηλεκτρονικό έλεγχο των Δελτίων Παρουσίας Τριώρων που αφορούσε τους φοιτητές, βάσει των οποίων γινόταν ο υπολογισμός της πληρωμής τους ενώ επιπλέον, έχοντας και την ιδιότητα του αρχηγού της πολιτικής ασφάλειας του κτιρίου οργάνωνε μέσω του πληροφοριακού συστήματος Microsoft Office τις ομάδες πυρασφάλειας αλλά και το υλικό της πολιτικής άμυνας. Τα ανωτέρω σαφώς προέκυψαν από την εκτίμηση του συνόλου αποδεικτικού υλικού που εισφέρθηκε από τους διαδίκους, ιδίως δε από όσα αναφέρει ο μάρτυρας Παπανικολάου Αθανάσιος στις ως άνω ένορκες βεβαιώσεις του, ο οποίος ήταν υπάλληλος της εναγομένης και απασχολήθηκε στο Τμήμα Διοικητικών Θεμάτων της Τεχνικής Περιφέρειας Αττικής από το 2006 έως το 2013. Ειδικότερα, ο ανωτέρω έχοντας ίδια αντίληψη για τις συνθήκες εργασίας του πρώτου ενάγοντος και ήδη εκκαλούντος, αφού εργάστηκε στον ίδιο χώρο εργασίας με αυτόν, με το ίδιο ωράριο εργασίας, αναλυτικά και με σαφήνεια αναφέρει στις προαναφερόμενες ένορκες βεβαιώσεις του τις εργασίες που εκτελούνταν από τον πρώτο ενάγοντα καθ' όλο το ωράριο εργασίας του, καθώς και ότι αυτές γίνονταν μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή, μπροστά σε οθόνη. Άλλωστε, η χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή εκ μέρους του πρώτου ενάγοντος επιβεβαιώνεται και από το υπ' αριθμ. 45/2297/9-4-2018 έγγραφο της Δ/νσης Διαχείρισης Ανθρωπίνου Δυναμικού Σταθερής και Κινητής Υποδ/νσης Εργασιακών Θεμάτων της εναγομένης. Ο δε ισχυρισμός της τελευταίας ότι η απασχόληση του πρώτου ενάγοντος μπροστά στην οθόνη του υπολογιστή δεν ήταν συνεχής, διότι εναλλασσόταν με άλλες εργασίες που δεν απαιτούσαν τη χρήση υπολογιστή όπως αρχειοθέτηση εγγράφων -

επιστολών σε φακέλους που φυλάσσονταν σε άλλο χώρο μακριά από τη θέση εργασίας του, έκδοση φωτοαντιγράφων από κεντρικό φωτοτυπικό μηχάνημα ομοίως μακριά από τη θέση εργασίας του, συμμετοχή σε υπηρεσιακές στρατιωτικές ασκήσεις, συναντήσεις με τον Προϊστάμενο του Τμήματος για ενημέρωση ή υπογραφή υπηρεσιακών εγγράφων ή άλλου είδους συνεργασία και τακτική τηλεφωνική επικοινωνία με συναδέλφους για επίλυση υπηρεσιακών θεμάτων δεν μπορεί να οδηγήσει το Δικαστήριο σε ασφαλές συμπέρασμα ότι ο πρώτος ενάγων περιστασιακά και μόνο χρησιμοποιούσε τον υπολογιστή, αφού η εναγομένη δεν εξειδικεύει τα χρονικά διαστήματα που απαιτούνταν για να διεκπεραιωθούν οι εν λόγω εργασίες. Άλλωστε, από τη φύση των επιμέρους εργασιών που εκτελούνταν από τον πρώτο ενάγοντα χωρίς τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, συνάγεται ότι αυτές υπολείπονταν ποσοτικά και διέκοπταν την εργασία με την χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή κατά τρόπο ευκαιριακό και ακανόνιστο μέσα στο ωράριο, εφόσον παρίστατο προς τούτο ανάγκη, είχαν δε ολιγόλεπτη και ακανόνιστη διάρκεια και δεν απαιτούσαν πάντα την απομάκρυνσή του από τη θέση εργασίας του, είτε λάμβαναν χώρα εγγύτητα αυτής με άμεση επαναφορά στη θέση του μπροστά από οθόνη ηλεκτρονικού υπολογιστή για την περαιτέρω διεκπεραίωση ή την έναρξη άλλης εργασίας. Σε κάθε δε περίπτωση αυτές δεν μπορούν να θεωρηθούν εναλλαγή δραστηριότητας, όπως αβάσιμα ισχυρίζεται η εναγομένη. Συνεπώς, αποδείχθηκε ότι η εργασία του πρώτου ενάγοντος μπροστά σε οθόνη υπολογιστή δεν διακοπτόταν συχνά, ούτε εναλλασσόταν με άλλες εργασίες χωρίς ηλεκτρονικό υπολογιστή, ενώ πρέπει να σημειωθεί ότι η ορθή εφαρμογή του ΠΔ 398/1994 επιβάλλει τα επίδικα διαλείμματα να είναι ορισμένου χρόνου, να λαμβάνονται σε προκαθορισμένα χρονικά σημεία, ύστερα από δίωρη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή και δεν υφίσταται διακριτική ευχέρεια κάθε υπαλλήλου να κάνει ή όχι χρήση διαλειμμάτων ακαθόριστης διάρκειας σε ακαθόριστο χρόνο. Περαιτέρω και όσον αφορά την δεύτερη ενάγουσα, ήδη δεύτερη εκκαλούσα, αποδείχτηκε ότι αυτή κατά το χρονικό διάστημα από 1-1-2011 έως 31-12-2013 εργάστηκε στο Τμήμα Διαχείρισης Φορολογικών Θεμάτων και Ελέγχων της Υποδιεύθυνσης Φορολογίας. Αντικείμενο της εργασίας της τελευταίας ήταν οι διάφορες λογιστικές υπηρεσίες, όπως οι καταχωρήσεις οικονομικών στοιχείων από όλη την Ελλάδα, η επεξεργασία λογιστικών φύλλων και η απόδοση φόρων του ΟΤΕ Πανελλαδικά στη ΦΑΕΕ Αθηνών, μέσω των πληροφοριακών προγραμμάτων «Ηφαιστος», «ERP», «Γενική Λογιστική», «MS Word» και «MS Excel». Ως εκ της φύσης των ανωτέρω καθηκόντων του και δεδομένου ότι όλα τα αρχεία του ΟΤΕ είναι μηχανογραφημένα, οι ανωτέρω εργασίες του δεν ήταν δυνατόν να γίνουν με κανέναν άλλο τρόπο, παρά μόνο ψηφιακά μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή, δηλαδή μπροστά σε οθόνη. Επίσης, αποδείχθηκε ότι η θέση εργασίας της δεύτερης ενάγουσας περιλάμβανε ηλεκτρονικό υπολογιστή συνδεδεμένο με εκτυπωτή, τηλέφωνο, αναλόγιο για έγγραφα και απομακρυνόταν από εκεί μόνο όταν αυτό ήταν αναγκαίο. Τα ανωτέρω σαφώς προέκυψαν

από την εκτίμηση του συνόλου αποδεικτικού υλικού που εισφέρθηκε από τους διαδίκους, ιδίως δε από όσα αναφέρει η μάρτυρας της Αρετή Κανάκη στην ως άνω ένορκη βεβαίωση της, η οποία ήταν υπάλληλος της εναγομένης και απασχολήθηκε στην Υποδιεύθυνση Λογιστικής, της Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Διοικητικού Μεγάρου ΟΤΕ, στο Τμήμα Φορολογικών και Φοροτεχνικών θεμάτων από το 2008 έως την αποχώρησή της το έτος 2013. Ειδικότερα, η ανωτέρω έχοντας ίδια αντίληψη για τις συνθήκες εργασίας της δεύτερης ενάγουσας και ήδη εκκαλούσας αφού εργάστηκε στον ίδιο χώρο εργασίας με αυτήν, με το ίδιο ωράριο εργασίας, αναλυτικά και με σαφήνεια αναφέρει στην προαναφερόμενη ένορκη βεβαίωση της τις εργασίες που εκτελούνταν από την δεύτερα ενάγουσα καθ' όλο το ωράριο εργασίας της, καθώς και ότι αυτές γίνονταν μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή, μπροστά σε οθόνη. Άλλωστε, η χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή εκ μέρους της δεύτερης ενάγουσας επιβεβαιώνεται και από το υπ' αριθμ. 45/2297/9-4-2018 έγγραφο της Δ/νσης Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού Σταθερής και Κινητής Υποδ/νσης Εργασιακών Θεμάτων της εναγομένης. Ο δε ισχυρισμός της τελευταίας ότι η απασχόληση της δεύτερης ενάγουσας μπροστά στην οθόνη του υπολογιστή δεν ήταν συνεχής, διότι εναλλασσόταν με άλλες εργασίες που δεν απαιτούσαν τη χρήση υπολογιστή, όπως διενέργεια ελέγχων και μέριμνα για την ορθότητα των εκδοθέντων τιμολογίων, ταυτοποίηση των δεδομένων και αναδρομικών χρεοπιστώσεων, συνεργασία με οικονομικές υπηρεσίες, αρχειοθέτηση των υλοποιημένων παραγγελιών σε classer και τηλεφωνική επικοινωνία με πωλητές και τεχνικούς, δεν μπορεί να οδηγήσει το Δικαστήριο σε ασφαλές συμπέρασμα ότι η δεύτερη ενάγουσα περιστασιακά και μόνο χρησιμοποιούσε τον υπολογιστή, αφού η εναγομένη δεν εξειδικεύει τα χρονικά διαστήματα που απαιτούνταν για να διεκπεραιωθούν οι εν λόγω εργασίες. Άλλωστε, από τη φύση των επιμέρους εργασιών που εκτελούνταν από την δεύτερη ενάγουσα χωρίς τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, συνάγεται ότι αυτές υπολείπονταν ποσοτικά και διέκοπταν την εργασία με την χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή κατά τρόπο ευκαιριακό και ακανόνιστο μέσα στο ωράριο, εφόσον παρίστατο προς τούτο ανάγκη, είχαν δε ολιγόλεπτη και ακανόνιστη διάρκεια και δεν απαιτούσαν πάντα την απομάκρυνσή της από τη θέση εργασίας της, είτε λάμβαναν χώρα εγγύτατα αυτής με άμεση επαναφορά στη θέση της μπροστά από οθόνη ηλεκτρονικού υπολογιστή για την περαιτέρω διεκπεραίωση ή την έναρξη άλλης εργασίας. Σε κάθε δε περίπτωση αυτές δεν μπορούν να θεωρηθούν εναλλαγή δραστηριότητας, όπως αβάσιμα ισχυρίζεται η εναγομένη. Συνεπώς, αποδείχθηκε ότι η εργασία της δεύτερης ενάγουσας μπροστά σε οθόνη υπολογιστή δεν διακοπτόταν συχνά, ούτε εναλλασσόταν με άλλες εργασίες χωρίς ηλεκτρονικό υπολογιστή, ενώ πρέπει να σημειωθεί ότι η ορθή εφαρμογή του ΠΔ 398/1994 επιβάλλει τα επίδικα διαλείμματα να είναι ορισμένου χρόνου, να λαμβάνονται σε προκαθορισμένα χρονικά σημεία, ύστερα από δίωρη

χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή και δεν υφίσταται διακριτική ευχέρεια κάθε υπαλλήλου να κάνει ή όχι χρήση διαλειμμάτων ακαθόριστης διάρκειας σε ακαθόριστο χρόνο. Ενόψει των ανωτέρω, αποδείχθηκε ότι οι ενάγοντες, κατά το χρονικό διάστημα από 01/01/2011 έως και 31-12-2013, απασχολούνταν τακτικά και για μη αμελητέο τμήμα του κανονικού ωραρίου τους μπροστά σε οθόνη οπτικής απεικόνισης χωρίς η δραστηριότητα τους αυτή να εναλλάσσεται με άλλες δραστηριότητες και χωρίς να αναπαύονται, αφού η εναγόμενη δεν τους χορηγούσε, ως όφειλε, ένα διάλειμμα διάρκειας 15 λεπτών ανά δίωρο και συνολικά τρία δεκαπεντάλεπτα διαλείμματα, κατά το ημερήσιο ωράριό τους που υπερέβαινε τις 6 ώρες, με βάση τις διατάξεις του ΠΔ 398/1994 που εφαρμόζονται χωρίς να χρειάζεται υπογραφή σχετικής επιχειρησιακής Σ.Σ.Ε., ούτε αναιρούνται από τυχόν πρόσθετες, ευνοϊκές για τους εργαζομένους διατάξεις που έχουν θεσπιστεί στα πλαίσια της συλλογικής αυτονομίας. Σημειώνεται δε ότι το μη αμελητέο διάστημα ερμηνεύεται σύμφωνα με την απόφαση του ΔΕΚ συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-74/95 και C-129/95 όπου στην παρ. 68 α, ορίζεται ότι «η έννοια του εργαζομένου, ο οποίος χρησιμοποιεί τακτικά και κατά ένα μη αμελητέο τμήμα της κανονικής του εργασίας εξοπλισμό με οθόνη οπτικής απεικόνισης, καλύπτει όσους εργάζονται συνήθως μπροστά σε οθόνες επί τέσσερις ώρες ημερησίως, έστω και αν δεν το πράττουν όλες τις ημέρες της εβδομάδας. Μπορεί, επίσης, να καλύπτει και όσους εργάζονται όλες τις ημέρες της εβδομάδας μπροστά σε οθόνες, όχι όμως κατ' ανάγκη επί τέσσερις συνεχείς ώρες». Επομένως, οι ενάγοντες, κατά το χρονικό διάστημα από 01-01-2011 έως και 31-12-2013, πληρούσαν τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση των επίμαχων διαλειμμάτων, καθώς εργάζονταν μπροστά σε οθόνη υπολογιστή, ακόμα κι αν όχι αποκλειστικά, τουλάχιστον κατά το μεγαλύτερο μέρος του ωραρίου τους και κατά ένα μη αμελητέο τμήμα, έστω και αν, όπως η εναγομένη ισχυρίζεται, είχαν τη δυνατότητα ολιγόλεπτης απομάκρυνσης από την οθόνη. Επομένως, το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο που με την εκκαλουμένη απόφαση του έκρινε ότι οι ενάγοντες έκαναν μεν χρήση της οθόνης ηλεκτρονικού υπολογιστή, πλην όμως ενόψει και των υπολοίπων καθηκόντων τους απομακρύνονταν και μετακινούνταν από την οθόνη του υπολογιστή και διέκοπταν την εργασία τους προς το σκοπό ανάπαυσής τους και ότι συνεπώς δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση των προβλεπόμενων από το Π.Δ. 398/1994 ένδικων διαλειμμάτων και, ακολούθως, απέρριψε την αγωγή ως κατ' ουσίαν αβάσιμη, έσφαλε στην εκτίμηση των αποδείξεων και πρέπει να γίνουν δεκτοί οι σχετικοί λόγοι της εφέσεως. Περαιτέρω, η μη χορήγηση από την εναγομένη των τριών 15λεπτων διαλειμμάτων κατά τα έτη 2011, 2012 και 2013, κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα, είχε ως συνέπεια οι ενάγοντες να εργάζονται ημερησίως για $(15 \text{ λεπτά} \times 3 =) 45 \text{ λεπτά}$, κατά τα οποία θα έπρεπε να αναπαύονται, δηλαδή για $(11 \text{ μήνες/έτος} \times 22 \text{ ημέρες/μήνα} \times 45 \text{ λεπτά/ημέρα} =) 10.890 \text{ λεπτά}$ ή 181 ώρες το έτος, πέραν του θεσπισμένου από τον Κανονισμό Προσωπικού ΟΤΕ ωραρίου τους, δεδομένου ότι ο δωδέκατος μήνας καλύπτεται από την κανονική τους άδεια.

Για την ανωτέρω εργασία τους οι ενάγοντες δικαιούνται, σύμφωνα με τον Κανονισμό Ωρών Εργασίας Προσωπικού της εναγόμενης και το άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 435/1976, υπερωριακή αμοιβή συνιστάμενη στα ωρομίσθιά τους προσαυξημένα κατά 30% για τις πρώτες 60 ώρες, κατά 50% για τις πέραν των 60 μέχρι τις 120 και κατά 75% για τις υπόλοιπες ώρες. Στο σημείο αυτό, πρέπει να επισημανθεί ότι, με βάση τον Κανονισμό Ωρών Εργασίας Προσωπικού του ΟΤΕ, καθοριζόμενα με αποφάσεις του Διοικητή του ΟΤΕ ευνοϊκότερα χρονικά όρια εργασίας για το προσωπικό αυτού δεν συνιστούν νόμιμα ανώτατα χρονικά όρια εργασίας, ώστε η πέραν από αυτά εργασία να είναι παράνομη και υπερωριακή, αλλά αποτελούν (εφόσον έγιναν αποδεκτά από το προσωπικό, έστω και σιωπηρώς με την εφαρμογή τους) συμβατικά χρονικά ωράρια, τα οποία ισχύουν εφόσον δεν καταργηθούν από τη Διοίκηση του ΟΤΕ (κατά το ρητώς επιφυλαχθέν σε αυτήν με τον άνω Κανονισμό δικαίωμα). Έτσι, η πέραν από τα οποία και μέχρι τα νόμιμα ανώτατα όρια απασχόληση αμείβεται, σύμφωνα με την ειδική διάταξη του άρθρου 13 παρ. 11 του ΓΚΠ του ΟΤΕ, με την αμοιβή της νόμιμης υπερωριακής εργασίας κατά το άρθρο 1 του Ν. 435/1976 (βλ. ΑΠ 930/2006, ΑΠ 1146/2005 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ), παρά τα αντίθετα υποστηριζόμενα από την εναγόμενη, ότι δηλαδή οι ενάγοντες δικαιούνται το ωρομίσθιο χωρίς τις προσαυξήσεις που προβλέπονται για την υπερωριακή εργασία. Συγκεκριμένα: Α) ο πρώτος ενάγων α) Για το έτος 2011 [3.163,83 ευρώ τακτικός μηνιαίος μισθός : 25 ημέρες X 6 ημέρες : 38,33 X 1,30 (προσαύξηση 30%) X 60 ώρες =] 1.545,18 ευρώ + [3.163,83 ευρώ τακτικός μηνιαίος μισθός : 25 ημέρες X 6 ημέρες : 38,33 X 1,50 (προσαύξηση 50%) X 60 ώρες =] 1.782,90 ευρώ + [3.163,83 ευρώ τακτικός μηνιαίος μισθός : 25 ημέρες X 6 ημέρες : 38,33 X 1,75 (προσαύξηση 75%) X 61 ώρες =] 2.114,72 ευρώ, ήτοι συνολικά (1.545,18+ 1.782,90 + 2.114,72 =) 5.442,81 ευρώ. β) Για το έτος 2012 [2.803,09 ευρώ τακτικός μηνιαίος μισθός : 25 ημέρες X 6 ημέρες : 38,33 X 1,30 (προσαύξηση 30%) X 60 ώρες =] 1.369 ευρώ + [2.803,09 ευρώ τακτικός μηνιαίος μισθός : 25 ημέρες X 6 ημέρες : 38,33 X 1,50 (προσαύξηση 50%) X 60 ώρες =] 1.579,62 ευρώ + [2.803,09 ευρώ τακτικός μηνιαίος μισθός : 25 ημέρες X 6 ημέρες : 38,33 X 1,75 (προσαύξηση 75%) X 61 ώρες =] 1.873,60 ευρώ, ήτοι συνολικά (1.369 + 1.579,62 + 1.873,60 =) 4.822,22 ευρώ. γ) Για το έτος 2013 [2.834,47 ευρώ τακτικός μηνιαίος μισθός : 25 ημέρες X 6 ημέρες : 38,33 X 1,30 (προσαύξηση 30%) X 60 ώρες =] 1.384,33 ευρώ + [2.834,47 ευρώ τακτικός μηνιαίος μισθός : 25 ημέρες X 6 ημέρες : 38,33 X 1,50 (προσαύξηση 50%) X 60 ώρες =] 1.597,30 ευρώ, + [2.834,47 ευρώ τακτικός μηνιαίος μισθός : 25 ημέρες X 6 ημέρες : 38,33 X 1,75 (προσαύξηση 75%) X 61 ώρες =] 1.894,58 ευρώ, ήτοι συνολικά (1.384,33 + 1.597,30 + 1.894,58 =) 4.876,21 ευρώ. Επομένως, αυτός δικαιούνταν για τα ανωτέρω έτη, το συνολικό ποσό των (5.442,81+ 4.822,22 + 4.876,21 =) 15.141,24 ευρώ. Β) Η δεύτερη ενάγουσα δικαιούται τα εξής ποσά: α) Για το έτος 2011 (2.822,59 ευρώ τακτικός μηνιαίος μισθός : 25 ημέρες X 6 ημέρες : 38,33 X 1,30 (προσαύξηση

30%) X 60 ώρες =] 1.378,52 ευρώ + [2.822,59 ευρώ τακτικός μηνιαίος μισθός : 25 ημέρες X 6 ημέρες : 38,33 X 1,50 (προσαύξηση 50%) X 60 ώρες =] 1.590,60 ευρώ + [2.822,59 ευρώ τακτικός μηνιαίος μισθός : 25 ημέρες X 6 ημέρες : 38,33 X 1,75 (προσαύξηση 75%) X 61 ώρες =] 1.886,63 ευρώ, ήτοι συνολικά (1.378,52 +1.590,60 +1.886,63 =) 4.855,75 ευρώ. β) Για το έτος 2012 [2.580,48 ευρώ τακτικός μηνιαίος μισθός : 25 ημέρες X 6 ημέρες : 38,33 X 1,30 (προσαύξηση 30%) X 60 ώρες =] 1.260,28 ευρώ + [2.580,48 ευρώ τακτικός μηνιαίος μισθός : 25 ημέρες X 6 ημέρες : 38,33 X 1,50 (προσαύξηση 50%) X 60 ώρες =] 1.454,17 ευρώ + [2.580,48 ευρώ τακτικός μηνιαίος μισθός : 25 ημέρες X 6 ημέρες : 38,33 X 1,75 (προσαύξηση 75%) X 61 ώρες =] 1.724,81 ευρώ, ήτοι συνολικά (1.260,28 +1.454,17 +1.724,81 =) 4.439,26 ευρώ. γ) Για το έτος 2013 [2.608,43 ευρώ τακτικός μηνιαίος μισθός : 25 ημέρες X 6 ημέρες : 38,33 X 1,30 (προσαύξηση 30%) X 60 ώρες =] 1.273,93 ευρώ + [2.608,43 ευρώ τακτικός μηνιαίος μισθός : 25 ημέρες X 6 ημέρες : 38,33 X 1,50 (προσαύξηση 50%) X 60 ώρες =] 1.469,92 ευρώ + [2.608,43 ευρώ τακτικός μηνιαίος μισθός : 25 ημέρες X 6 ημέρες : 38,33 X 1,75 (προσαύξηση 75%) X 61 ώρες =] 1.743,49 ευρώ, ήτοι συνολικά (1.273,93 +1.469,92 + 1.743,49=) 4.487,34 ευρώ. Επομένως, αυτή δικαιούται για τα ανωτέρω έτη, το συνολικό ποσό των (4.855,75 +4.439,26 +4.487,34=) 13.782,35 ευρώ. Τα ανωτέρω ποσά δικαιούνται οι ενάγοντες με το νόμιμο τόκο από το τέλος του έτους που κάθε επιμέρους ετήσιο κονδύλιο κατέστη ληξιπρόθεσμο και απαιτητό, όπως αιτούντο με την αγωγή τους. Ο ισχυρισμός της εναγομένης ότι οφείλονται τόκοι από την επίδοση της αγωγής, λόγω εύλογης αμφιβολίας της ως προς την ύπαρξη της οφειλής, από κανένα αποδεικτικό μέσο δεν αποδείχθηκε, πολλώ δε μάλλον που η εναγομένη εταιρεία διέθετε και διαθέτει άρτια οργανωμένες διοικητικές, οικονομικές και νομικές υπηρεσίες και άρα μπορούσε ευχερώς να ελέγξει τη βασιμότητα των αξιώσεων των εναγόντων, ώστε να μην δικαιολογείται η ύπαρξη αμφιβολίας ως προς την ύπαρξη των ένδικων απαιτήσεων και κατ' επέκταση η άρση, λόγω αυτής, της υπαιτιότητας της εναγομένης για την καταβολή τους και η έναρξη τοκοφορίας από την επίδοση της αγωγής. Άρα η εναγομένη κατέστη υπερήμερη από την ανωτέρω δήλη ημέρα και οφείλει τόκους υπερημερίας κατ' άρθρα 341 κατ 345 ΑΚ. Μετά ταύτα πρέπει να γίνει δεκτή η ένδικη έφεση στο σύνολό της, να εξαφανιστεί η εκκαλούμενη απόφαση και να επανακριθεί η ένδικη αγωγή, η οποία πλήρως ορισμένη, παρά τις περί τους αντιθέτου αιτιάσεις της εναγομένης (ισχυρισμό τον οποίο επαναφέρει στο δευτεροβάθμιο Δικαστήριο), αφού όπως προκύπτει από το προαναφερθέν περιεχόμενο της υπό κρίση αγωγής, οι ενάγοντες, με την κύρια βάση της αγωγής τους, ζήτησαν την επιδίκαση σ' αυτούς επιπλέον αμοιβής για κάθε ώρα εργασίας τους, με τις προβλεπόμενες από την ειδική διάταξη του άρθρου 13 παρ. 11 του Γ.Κ.Π.-ΟΤΕ και το άρθρο Ι σταρ. 1 του ν. 435/1975 προσαυξήσεις της νόμιμης υπερωριακής απασχόλησης, λόγω της μη χορήγησης από την εναγόμενη εργοδότηρα των προβλεπόμενων από το άρθρο Ι παρ. Ι και 2 του ΠΔ 398/1994 τριών δεκαπεντάλεπτω διαλειμμάτων ανά δίωρο ημερησίως,

παρόλο που εργάζονταν αποκλειστικά μπροστά σε οθόνες οπτικής απεικόνισης. Με τα ως άνω περιεχόμενο, η αγωγή είναι επαρκώς ορισμένη, δεδομένου ότι στο δικόγραφο της αγωγής εκτίθεται το σύνολο των απαιτούμενων από τη διάταξη του άρθρου 216 παρ. 1 ΚΠολΑ στοιχείων και ειδικότερα η εργασιακή σχέση των εναγόντων με την εναγομένη, η χρονική διάρκεια της ημερήσιας εργασίας τους, το χρονικά διάστημα της εργασίας τους μπροστά σε οθόνες οπτικής απεικόνισης, ο μέσος ετήσιος μισθός τους, χωρίς να απαιτείται για το ορισμένο της αγωγής η περαιτέρω εξειδίκευση των εργασιακών τους καθηκόντων και των συνθηκών εργασίας τους, όπως αβάσιμα το αντίθετο υποστηρίζει η εναγομένη. Ομοίως, δεν αποτελεί στοιχείο του ορισμένου της αγωγής η αναφορά, στο εάν έγινε εξειδίκευση της υποχρέωσης της εναγομένης προς χορήγηση του διαλείμματος του ΠΔ 398/1994 με διαβουλεύσεις μεταξύ εργαζομένων και εργοδοτών, καθώς, όπως ήδη αναφέρθηκε στην προπαρατεθείσα νομική σκέψη, σε όσες επιχειρήσεις δεν έχουν καθορισθεί οι τεχνικές λεπτομέρειες χορήγησης του διαλείμματος αυτού και η διάρκειά του, με σχετική συλλογική ρύθμιση ελλείπει διαβούλευσης, ευθείας εφαρμογής τυγχάνει το ως άνω ΠΔ 398/1994 και θα ληφθεί υπόψη το καθοριζόμενο από αυτό ανώτερο όριο των 15' λεπτών ανά δώρο, με βάση την αρχή της εύνοιας υπέρ των εργαζομένων, που διαπνέει το εργατικό δίκαιο. Επιπρόσθετα, η αγωγή δεν καθίσταται αόριστη εκ του ότι δεν αναφέρεται στο δικόγραφο αυτής εάν οι ενάγοντες διαμαρτυρήθηκαν στην εναγομένη για τη μη χορήγηση των δεκαπεντάλεπτων διαλειμμάτων και εάν προσέφυγαν για το ζήτημα αυτό στην Επιθεώρηση Εργασίας, παρά τους περί του αντιθέτου ισχυρισμούς της εναγομένης, αφού η σχετική παροχή πηγάζει εκ του νόμου, κατά τα προαναφερόμενα, και δεν προϋποθέτει είτε την προηγούμενη όχληση - διαμαρτυρία του εργαζομένου είτε την παρέμβαση της Επιθεώρησης Εργασίας. Επίσης η ένδικη αγωγή και νόμω βάσιμη τυγχάνει, στηριζόμενη στις διατάξεις που εκτίθενται στην ανωτέρω νομική σκέψη και στο σκεπτικό της παρούσας και αφού ελεγχθεί και ως προς την ουσιαστική της βασιμότητα -- δεδομένου ότι για το αντικείμενό της δεν απαιτείται η καταβολή τέλους δικαστικού ενσήμου -- πρέπει να γίνει δεκτή στο σύνολό της ως κατ' ουσίαν βάσιμη, όπως το αίτημά της περιορίστηκε με τις έγγραφες προτάσεις των εναγόντων, και να επιδικαστούν στους ενάγοντες τα αναφερόμενα στο σκεπτικό της παρούσας χρηματικά ποσά, με το νόμιμο τόκο από το τέλος εκάστου έτους που κάθε επιμέρους κονδύλιο κατέστη ληξιπρόθεσμο και απαιτητό. Τέλος, τα δικαστικά έξοδα των εναγόντων- εκκαλούντων για τους δυο βαθμούς δικαιοδοσίας, πρέπει να επιδικαστούν σε βάρος της εναγομένης.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

ΔΙΚΑΖΕΙ αντιμωλία των διαδίκων

ΔΕΧΕΤΑΙ την έφεση τυπικά και κατά το ουσιαστικό της μέρος

ΕΞΑΦΑΝΙΖΕΙ την υπ' αριθμόν 156/2018 απόφαση του Ειρηνοδικείου Αμαρουσίου

ΚΡΑΤΕΙ και **ΔΙΚΑΖΕΙ** την από 07-12-2016 και με αριθμό κατάθεσης 3792/411/2016 αγωγή επί της οποίας εκδόθηκε η ανωτέρω απόφαση.

ΔΕΧΕΤΑΙ εν μέρει αυτήν.

ΥΠΟΧΡΕΩΝΕΙ την εναγομένη-εφεσίβλητη να καταβάλει: Α) στον πρώτο ενάγοντα και ήδη πρώτο εκκαλούντα το συνολικό ποσό των δέκα πέντε χιλιάδων εκατόν σαράντα ενός ευρώ και είκοσι τεσσάρων λεπτών (15.141,24€), εκ των οποίων το ποσό των πέντε χιλιάδων τετρακοσίων σαράντα δύο ευρώ και ογδόντα ενός λεπτού με το νόμιμο τόκο από 1-1-2012, το ποσό τεσσάρων χιλιάδων οκτακοσίων είκοσι δύο ευρώ και είκοσι δύο λεπτών (4.822,22 €) με το νόμιμο τόκο από 1-1-2013 και το ποσό των τεσσάρων χιλιάδων οκτακοσίων εβδομήντα έξι ευρώ και είκοσι ενός λεπτού (4.876,21 €) με το νόμιμο τόκο από 1-1-2014 και β) στην δεύτερη ενάγουσα και ήδη δεύτερη εκκαλούσα το συνολικό ποσό των δεκατριών χιλιάδων επτακοσίων ογδόντα δύο ευρώ και τριάντα πέντε λεπτών (13.782,35 €), εκ των οποίων το ποσό των τεσσάρων χιλιάδων οκτακοσίων πενήντα πέντε ευρώ και εβδομήντα πέντε λεπτών (4.855,75 €) με το νόμιμο τόκο από 1-1-2012, το ποσό των τεσσάρων χιλιάδων τετρακοσίων τριάντα εννιά ευρώ και είκοσι έξι λεπτών (4.439,26€) με το νόμιμο τόκο από 1-1-2013 και το ποσό των τεσσάρων χιλιάδων τετρακοσίων ογδόντα επτά ευρώ και τριάντα τεσσάρων λεπτών (4.487,34 €) με το νόμιμο τόκο από 1-1-2014.

ΚΑΤΑΔΙΚΑΖΕΙ την εναγομένη-εφεσίβλητη στην καταβολή μέρους των δικαστικών εξόδων των εναγόντων-εκκαλούντων και των δύο βαθμών δικαιοδοσίας τα οποία ορίζει στο ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ.

ΚΡΙΘΗΚΕ, αποφασίστηκε και δημοσιεύθηκε στην Αθήνα, σε έκτακτη δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του, παρουσία της Γραμματέως και απόντων των διαδίκων και των πληρεξουσίων Δικηγόρων τους, στις **21 Δεκεμβρίου 2023**

Η ΔΙΚΑΣΤΗΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΣΕ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΗΣ ΣΥΝΘΕΣΕΩΣ

Ο ΟΠΟΙΟΣ ΑΠΟΥΣΙΑΖΕΙ..... **ΝΟΡΟ ΣΥΝΤΑΞΗΣ**

Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΥΠΟΓΡΑΦΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

..... **ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ Ζ. ΜΠΡΟΥΣΟΒΑΝΑ**

